

A. ÖMER TÜRKES romanlar arasında

İtalyan usulü seri katil hikâyesi

İtalyan yazar Antonio Fusco imzalı 'Her Günün Derdi Kendine' Amerikan 'bestseller'ları tarzında yazılmış bir seri cinayet hikâyesi anlatıyor. Ancak hemen ekleyelim ki Fusco, seri katil motifini İtalya koşullarına çok iyi uyarlamış.

1964 yılında Napoli'de doğan Antonio Fusco hukuk ve kamu yönetimi biliminden mezun oldu, Emniyet Müdürlüğü'nde adli kriminoloji uzmanı olarak çalışmaya başlayan Fusco önce Roma'da ve ardından Napoli'de görev yaptı. 2000 yılından bu yana Toscana'da adli soruşturma bölümünde çalışıyor. Mesleki deneyimini yansıtan 'Her Günün Derdi Kendine' romanıyla 2014 yılında poliseye alanında verilen 'Garfagnana' ve 'Aproximeno' ödülleri kazanınca yazarlık işine ağırlık verdi. Komiser Casabona polisiereleri 'La Pietta dell'Acqua' (2015), 'Il Metodo Della Fennice' ve 'Le Vite Parallele' (2017) romanlarıyla sürüyor.

KOMİSER TOMASSO CASABONA İLE TANIŞIN

Bir hapishanede mahkûmların bir başka mahkûmu linç edişlerini ayrıntılarıyla tasvir eden sert bir 'Giriş' bölümüyle başlayan roman. Bu öldürme tarzına bakıldığında kurbanın bir tecavüzcü olduğunu söyleyebiliriz. Ardından asıl hikâyeye yine bir cinayet sahnesiyle adım atacak ve yeni bir dedektif tipli, yani Komiser Tomasso Casabona ile tanışacağız. Bu kez öldürülen bir kadın. Yatağa erotik bir poz verircesine uzanmış, yüzü ve parmakları asitle tahrip edilmiş vaziyette bulunan kimliği belirsiz, yarı çıplak kadın cesedi Casabona'ya meselenin çetrefil olduğunu, kendisini zor günlerin beklediğini düşündürüyor.

Düşüncelerinde yanılmamıştır Casabona. Zira aradın bir ay geçtiği halde değil katile, cesedin kimliğine bile hâlâ ulaşamamıştır. "Adli tıp uzmanına göre teninin beyazlığına, saçlarının siyah olmasına, fiziksel yapısına ve yüzünden geriye kalan pek az özelliğe bakılırsa kurban, yirmi beş ile otuz yaşları arasında, Asya kökenli bir kadın olabilirdi." Ne var ki önceki aylarda onun eşkaline benzer kayıp kişi bildirimleri bulunmuyor.

Noel sabahı işler iyice karışır. Zira ilkinden daha da teatral bir sahne düzeni içinde yeni bir cinayet işlenir:

"Meydana girer girmez, Adalet Sarayı'nın ilk penceresinin önünde, binadan yaklaşık bir metre uzaklıkta, yerden yüksekliği elli santimi geçmeyen tahtadan bir platform vardı. Omuzlarının üzerine tutturulmuş iki küçük kanat bulunan, beyaz bir tunik giymiş bir kadın bir pantomim

pozunda ve hareket etmeden bu platformun üzerinde duruyordu. Yüzü, eline geçirdiği eldivenler kadar bembeyaz bir pudrayla kaplıydı. Beyaz bir eşarbin altında geriye topladığı saçları görünmüyorsa, onun mermerden bir heykel olduğu sanılabilirdi. Sol eli tuniğin kemere zincirlenmişti. Sağ eliye öne eğikti. Gökyüzüne doğru. Defne dalından bir taç tutuyordu. Kusursuzdu. Hiç kimildanmıyordu ve gerçekten görülmeye değermişti. Sağ gözünden akan bir damla gözyaşı olmasaydı. Kalın pudra katmanında kendine yol açarak, küçük damlacıklar halinde ağzının köşesinden dökülen kan nehriyle birleşinceye kadar bu gözyaşı yüzünde derin bir yol çiziyordu."

Pek çok kişinin gördüğü, görmeyenlerin ise daha da abartılı dedikodular sayesinde haberdar olduğu bu sahne, o güne dek benzeri bir olayla karşılaşmayan Valdenza'da büyük heyecan yaratmıştır. Cinayetlerin Valdenza polisinin kapasitesini aştığını düşünen emniyet teşkilatı Casabona'nın yanına Roma Operasyon Soruşturma Merkezi'nden bir yardımcı göndermekte gecikmez. Başlangıçta bu işten hoşlanmayan Casabona, Cristina Belisario isimli güzel komiserle kısa sürede arayı düzeltir. İkili ortaya bir sanat eseri koyar gibi her şeyin ince ince hesaplanarak çalışılmış olduğu konusunda birleşirler. Sanki katil bir şey göstermek ya da söylemek ister gibidir...

KİM, NEREDE, NASIL, NE ZAMAN, NEDEN

Yazının ilk cümlesinde ifade etmiştim; 'Her Günün Derdi Kendine' İtalyan tarzı bir seri katil hikâyesi. Yer yer popüler kültüre eleştiriler, İtalya'nın kirli mafya tarihine göndermeler yapmakla birlikte Fusco İtalyan polisierelerine saygınlık kazandıran siyasi poliseye akımının takipçisi değil. Muhtemelen okuyucunun bu tür filmlere, TV dizilerine, romanlara aşinalığını ve talebini göz önünde bulundurarak Amerikan 'bestseller' tarzını tercih etmiş. Acımasız bir seri katil ve dedektif, yani kötü ve iyi arasında geçen bir kovalamaca biçiminde kurgulanmış romanını.

Yeri gelmişken bu tarza ilişkin kısa bir hatırlatma yapmakta yarar var: Bırakalım 'yüksek' edebiyatın sırça köşkünde oturan eleştirmenleri, polisierelerle bir bile zaman zaman burun kıvrıdıkları 'bestseller' endüstrisi, artık 'edebiyat dışı'

ya da 'ucuz roman' adlandırmalarına aldırış bile etmiyor, kendisini edebiyatın terimleriyle savunmuyor. Mesruyetini bütün dünyada çok satarlığında bulan bu ulusal sınır ve kültürel fark tanımaz endüstri, hiç kuşkusuz edebiyat sosyolojisinin –ya da genel anlamıyla sosyolojinin– ilgi alanına girmesi gereken bir fenomen. Öte yandan kendisini milyonlara okutturmayı sağlayan hikâyeleriyle roman sanatının kayıtsız kalamayacağı da bir fenomen. 'Bestseller' tarzı polisiye-gerilim romanlarının bugün geldiği noktanın edebi açıdan da ilgiye değer olduğunu düşünüyorum. Azımsanmayacak miktarda 'mekanik yazım' içermesine, bu 'mekanik yazım'da yazarların, roman satırlarını ve karakterleri sanki bir üretim bandı üzerindeymiş gibi oluşturmalarına, ayrıştırmasına ve yeniden oluşturmalarına rağmen, üretim teknik açıdan giderek mükemmelleşiyor. Çalakaalem yazılmış cümleler, gereksiz karakterler, işlevsiz ayrıntılar bulmak neredeyse imkânsız.

'Her Günün Derdi Kendine' bu konuda iyi bir örnek. Öyle ya, bir katilin bir komiserle meydan okumak için cinayet işlediği görülmüş bir şey midir? Ya da bir katilin türlü zahmete girip cesetlere sanatkârane pozlar verdirmesine, Cicero ya da Aquinolu Tommaso'nun metinlerine dayalı detektife özel bulmacalar hazırlanmasına kim inanır? Antonio Fusco, bu tarz metinlerin okunurluğunun yazarla okuyucu arasındaki sözleşmeye dayandığını, bu sözleşmenin en önemli maddesinin ise hikâyenin iç tutarlığının sağlanması olduğunu farkında. Katil profilinin ve bilmece tarzı cinayetlerin mantığının üzerinde titizlikle duruyor. Her ne kadar

muammanın dedektifle bağlantılı olduğu kurgulardan hoşlanmasam da Fusco bu kurgu yoluyla polisiyeji macera-gerilime çevirmemiş. Tersine, Komiser Casabona'yu öne çıkararak Avrupa'nın 'ciddi' polisiye geleneğine bağlanıyor. Çünkü Casabona, 'bestseller'ların yakışıklı -ya da güzel-, genç, dinamik, her türlü aksiyona yatkın polis kahramanlarından ziyade 'orta sınıfa mensup', 'coluk çocuğa karışmış', 'ahlak ve vicdan sahibi', 'sağduyulu', 'vazifesine bağlı' gibi sıfatlar yüklenmiş kişilik özellikleriyle Maigret'den beridir sıklıkla yinelenen gerçekçi bir insan/dedektif tiplemesi.

İlk roman olmasına rağmen 'Her Günün Derdi Kendine' için -diliyle, tasvirleriyle, kişilerle- iyi kotarılmış bir roman diyebilirim. Özellikle anlatıcının konumu ilginç. Üçüncü tekil kişi bakış açısını kullanmış Fusco. Lakin anlatıcı sadece olayları nakletmekle kalmıyor, yorumlar yapıyor, felsefi çıkarımlarda bulunuyor, bilgiler veriyor. Fusco anlatıcıyı şeffağlaştırmak yerine belki de mesleki deneyimine güvenerek, anlatıcıya atı oynatacağı geniş bir alan bırakmış. Kısacası oyuna kendisini de katmış. Siz de oyuna katılmayı sevenlerdenseniz 'Her Günün Derdi Kendine'den keyif alacaksınız. ■

HER GÜNÜN DERDİ KENDİNE

Antonio Fusco
Çeviren: Yelda Gürelek
Yapı Kredi Yayınları, 2017
208 sayfa, 18 TL.

Antonio Fusco